

10. Capello and Kroll (2016) 2016) From theory to practice in smart specialization strategy: emerging limits and possible future trajectories, *European Spatial Planning*, 24: 1393-1406.

11. Radovanovic, N. and Gerussi E. (2020), "Challenges in Governance of Smart Specialisation in South East Europe", *Smart Specialisation – JRC Policy Insights*, JRC120642, May 2020

Будякова О. Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

БІОЕКОНОМІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СПІЛЬНІ ВИКЛИКИ ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ

11 грудня 2019 року Європейська комісія схвалила Зелений курс (Green Deal) [1]. Європейський зелений курс започаткував нову узгоджену стратегію зростання, яка спрямована на перетворення ЄС на справедливе та процвітаюче суспільство з сучасною, ресурсоефективною економікою, в якому немає чистих викидів парникових газів і економічне зростання не пов'язано з використанням ресурсів. Зелений курс також спрямований на захист, збереження та збільшення природного капіталу ЄС, а також на захист здоров'я та добробуту громадян від екологічних ризиків та впливу. Водночас цей перехід має бути справедливим та інклюзивним. Він має поставити людей на перше місце та звернути увагу на регіони, галузі та працівників, які зіткнуться з найбільшими викликами [1]. Тобто переходу до кліматично нейтральної, ресурсоефективної та конкурентоспроможної економіки ЄС. Зелений перехід розглядається нерозривно від одночасного цифрового переходу – як подвійний перехід (Twin transition).

Глобальні цілі Європейського зеленого курсу до 2050 року:

- 1) Скорочення чистих викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року (Fit for 55) [2] порівняно з 1990 роком і стати кліматично нейтральними до 2050 року.
- 2) Постачання чистої, доступної та безпечної енергії.
- 3) Мобілізація промисловості для чистої та циркулярної економіки.
- 4) Енерго- та ресурсоефективне будівництво та реконструкція.
- 5) Амбіція щодо нульового забруднення для чистого довкілля.
- 6) Збереження та відновлення екосистем та біорізноманіття.
- 7) Від «Ферми до виделки»: справедлива, здорова та екологічна система продовольства.
- 8) Прискорений перехід до сталої та розумної мобільності.

У Європейському зеленому курсі зазначено: «Екологічні амбіції Зеленої угоди не будуть досягнуті самотужки Європою. Причини зміни клімату та втрати біорізноманіття є глобальними і не обмежені національними кордонами. ЄС може використати свій вплив, досвід і фінансові ресурси, щоб мобілізувати своїх сусідів і партнерів, щоб вони приєдналися до нього на стабільному шляху» [1].

Європейська зелена угода є невід'ємною частиною стратегії Європейської комісії щодо реалізації Порядку денного ООН на період до 2030 року та Цілей сталого розвитку [3], а також інших пріоритетів, оголошених у політичних настановах, зокрема Стратегії біоекономіки ЄС [4].

Біоекономіка готова відігравати центральну роль у вирішенні Глобальних цілей Європейського зеленого курсу.

Приклади того, як біоекономіка робить внесок у Європейський зелений курс [5]:

- 1) Кліматичний пакт та кліматичне законодавство.

Секвестрація вуглецю в ґрунті, блакитному вуглеці та лісах і його зберігання в заготовлених деревних продуктах, разом із заміщенням матеріалів на основі викопного палива (пластмаси, енергетика, текстиль), може забезпечити значну економію вуглецю та сприяти зниженню викидів на -55% до 2030 року.

2) Популяризація чистої енергії.

Невідворотні біовідходи можна перетворити на енергію, зокрема біопаливо для секторів, в яких електрифікація залишатиметься складним завданням (авіація, морський транспорт).

3) Інвестування в більш розумний та стійкий транспорт.

Використання целюлозного етанолу, виготовленого з сільськогосподарських відходів, таких як пшенична солома, в транспортному секторі може забезпечити до 95% скорочення викидів порівняно з викопними видами палива.

4) Прагнення до зеленої промисловості.

Циркулярне використання біомаси сприяє ефективному використанню ресурсів та стимулює виробництво продуктів з високою доданою вартістю з побічних потоків і відходів. Наприклад, залишки кори можна використовувати для вилучення захисних сполук, що застосовуються для нетоксичної обробки будівельних матеріалів на основі деревини.

5) Усунення забруднення.

Циркулярна біоекономіка максимізує використання побічних і залишкових потоків від сільського господарства, харчової та лісової промисловості, таким чином зменшуючи кількість відходів, що захоронюються на полігонах. Крім того, використання біодобрив, біопестицидів та засобів боротьби зі шкідниками на біологічній основі може сприяти досягненню цілей Стратегії «Від лану до виделки» та Стратегії біорізноманіття щодо зменшення використання добрив і пестицидів та ризиків, пов'язаних з ними.

6) Забезпечення справедливого переходу для всіх.

Біоекономіка може створити 400 000 нових «зелених» робочих місць до 2035 року, особливо в сільській місцевості та прибережних районах, якщо її підтримуватимуть і розгортатимуть регіональні та національні стратегії. Багато можливостей для розвитку біоекономіки також існує в міських та приміських районах.

7) Фінансування зелених проєктів.

Європейський фонд циркулярної біоекономіки обсягом до 250 млн євро інвестуватиме в інноваційні проєкти циркулярної біоекономіки у сферах сільського господарства, аквакультури та рибальства, лісового сектору, біохімії та біоматеріалів.

8) Підвищення енергоефективності будинків, реновація.

Використання ізоляційних матеріалів на біологічній основі, таких як целюлозне волокно та овеча шерсть, може ефективно ізолювати будівлі таким чином, щоб мінімізувати викиди парникових газів.

9) Від ферми до виделки.

Вирощування біомаси з водоростей може стати новим джерелом відновлюваної біомаси для виробництва продуктів харчування та екологічно чистих продуктів. Перевагою сталого виробництва водоростей є досягнення потенційно високих врожаїв при мінімальних або нульових потребах у землі та добривах, а також збільшення біорізноманіття. Крім того, циркулярна біоекономіка допомагає боротися з харчовими відходами, перетворюючи їх на ряд продуктів з доданою вартістю.

10) Захист природи.

Розвиток сталої біоекономіки може сприяти збільшенню біорізноманіття, одночасно покращуючи надання екосистемних послуг.

11) Очолити глобальні «зелені» зміни.

Європейська Комісія очолює глобальні ініціативи в галузі біоекономіки, такі як Міжнародний форум з біоекономіки, і сприяє підвищенню ролі досліджень та інновацій як ключового чинника глобального зеленого переходу.

Отже, біоекономічна трансформація економіки сприяє вирішенню глобальних цілей Європейського зеленого курсу та спільних викликів зеленого переходу.

- European Green Deal. URL: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF (accessed on 30 November 2024).
2. Fit for 55 // The Council of the EU and the European Council URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/> (accessed on 30 November 2024).
3. UN. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld> (accessed on 30 November 2024).
4. Communication COM/2018/673: A sustainable Bioeconomy for Europe: Strengthening the connection between economy, society and the environment. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0673> (accessed on 30 November 2024).
5. Knowledge Centre for Bioeconomy. URL: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/bioeconomy/bioeconomy-european-green-deal_en (accessed on 30 November 2024).

Булгакова О.В.

к.е.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління
Донецький державний університет внутрішніх справ,
м. Кропивницький, Україна

СТРАТЕГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

З того моменту, як Європейська рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС, процеси євроінтеграції набули більшої інтенсивності та актуалізували роль суб'єктів публічного управління. Сучасна модель публічного управління «належного врядування», яка впроваджується в Україні, наповнено демократичним змістом та відповідає вимогам відкритого, демократичного і справедливого суспільства та регулює діяльність органів публічної влади та недержавних організацій (представників бізнесу, громадськості)», а також має ознаки результативного та ефективного управління. [1]

Складно не погодитись з тим твердженням, що в діяльності органів публічного управління великого значення набувають документи стратегічного змісту, а саме стратегії. Стратегії, як нормативно-правовий документ, який містить правові норми, доцільно розглядати орієнтуючись на положення Закону України «Про правотворчу діяльність» № 93 2023 року. [2] В цьому законі ст. 23 п. 2 пп.2 визначено, що до програмних документів публічної політики віднесено доктрини, стратегії, які призначені для розроблення документів прогнозування розвитку країни, окремого виду суспільних відносин на довготривалий період та способів досягнення поставленої мети.

Стратегія, як документ покликаний спрогнозувати розвиток країни, суб'єкту публічного управління або територіальної громади, в сучасній практиці публічного управління застосовується дуже широко. За даними Кабінету Міністрів України станом на березень 2024 року понад 90% територіальних громад. Серед лідерів за кількістю затверджених стратегій розвитку громад: Вінницька (95%), Полтавська (80%), Івано-Франківська (74%), Львівська (74%) та Миколаївська (73%) області. Водночас найбільша кількість проєктів стратегій розробляються у Закарпатській (77%), Київській (59%), Харківській (55%), Запорізькій (54%), Рівненській (53%), Кіровоградській (49%), Хмельницькій (47%) та Тернопільській (40%) областях. [3]

В сфері діяльності інституцій державного врядування стратегії набули широкого застосування. Здебільшого структура стратегій містити моніторинг та аналіз стану об'єкту управління в наявній ситуації та визначення пріоритетних стратегічних змін, які планується досягнути. Проте, більшість наявних стратегій не містить оцінку наявних ресурсів для досягнення означених стратегічних цілей.

В сфері сучасного публічного управління прийнято та переглянуто низку нормативно-правових актів, у яких відбито головні стратегічні спрямування нашої держави з питань налагодження міцних і взаємовигідних глобалізованих транскордонних зв'язків з